

Plan- og bygningsetaten, Oslo kommune: postmottak@pbe.oslo.kommune.no

Deres ref.: PBE saksnr. 201704683

02.06.2021

Planforslag for Gaustadalléen 34, Gaustad sykehusområde: Uttalelse fra Frognervassdragets venner

VIKTIG PREMISS 1: Bystyrets målsetting «Oslo skal bevare og styrke sin blågrønne struktur»!

Byøkologisk program 2011-2026 uttrykker bystyrets målsettinger for en miljøvennlig og bærekraftig byutvikling. Her heter det i punkt 5: «Oslo skal bevare og styrke sin blågrønne struktur.» Den blågrønne strukturen er også et tema i Kommuneplan 2015 (*Kommuneplan 2015: Oslo mot 2030 – Smart, trygg og grønn. Juridisk arealdel / Oslo bystyre 23.09.2015*). Et av målene her er: «Sikre og videreutvikle areal for blågrønn struktur for å tilrettelegge for rekreasjon, naturmangfold, klimatilpasning og god tilstand i sjø og vassdrag.»

Stilt overfor dagens befolkningsvekst og utbyggingspress er arbeidet for å verne og styrke byens blågrønne struktur viktig som aldri før, og det er viktig at myndighetene følger opp med en klar og konsekvent praktisering av sine målsettinger og bestemmelser i berørte byggesaker. Det kan handle om en byggesøknad skal bli godkjent eller ikke.

Planområdet for Nye Rikshospitalet på Gaustad grenser i vest til Sognsvannsbekken, Frognervassdragets hovedløp i nord. Sognsvannsbekken kommer fra Sognsvann, den følger markagrensen et lite stykke og går videre gjennom flere områder med småskog og grønt på sin ferd sydover. Den får tilsig fra flere mindre bekker underveis og kalles etter hvert Frognereelven. Den renner til slutt ut i Frognerkilen. Frognervassdraget er et av Oslos 10 hovedvassdrag.

→ Oslo Elveforum v/Frognervassdragets venner protesterer mot prosjektet for «Nye Rikshospitalet» på Gaustad. Tilgjengelig tomteareal der er i knappeste laget. Det fører til press mot omgivelsene og gir løsninger som går ut over hensynet til Sognsvannsbekken og som bryter med bystyrets målsetting for den blågrønne strukturen. Byggearbeidet vil pågå i mange år og kan få negative følger for Sognsvannsbekken og Frognervassdraget både på kort og lang sikt.

VIKTIG PREMISS 2: Retningslinjer og bestemmelser for vassdrags hovedløp i Kommuneplan 2015

Utbygger viser i sitt planforslag (s. 16-17) til føringer fra overordnede planer bl.a. i Kommuneplan 2015, men foreslår samtidig anlegg og inngrep som klart er i strid med den samme kommuneplanen. Utbygger unnlater å vise til de konkrete bestemmelsene og føringene i kommuneplanen som omhandler sentrale forhold i denne saken:

§13.3 Vassdrag: Retningslinjer

«Innenfor en sone på minimum 20 meter fra vannkant for hovedløp (...) bør det ikke oppføres ny bebyggelse, nye anlegg eller gjøres vesentlige terrenginngrep.» *Kommuneplan 2015 – Juridisk arealdel, s. 29*

11.1 Vassdrag

«... Områder inntil elver og bekker sikres gjennom retningslinjer for byggefritt belte på hver side av alle vassdrag på minimum 20 meter langs alle hovedløp ...» *Kommuneplan 2015 – Juridisk arealdel, s. 58*

→ I behandlingen av planforslaget er det viktig å undersøke om bestemmelsene i Kommuneplan 2015 følges opp når det gjelder tiltak i nærheten av Sognsvannsbekken. Vil det skje inngrep og terrengendringer i bekkens kantsone og i 20 meter- beltet fra bekkens vannkant, og hva med plassering av anlegg og/eller konstruksjoner i dette området? Man må også vurdere risikoen et så stort byggeprosjekt innebærer mht. uønskede og skadelige hendelser i forhold til Sognsvannsbekken med de negative konsekvensene dette kan få både for bekkens og vassdraget.

Iht. planprogrammet skulle en rekke tema undersøkes og konsekvensutredes. Rapportene er vedlagt planforslaget. I det følgende gjengir vi en del sitater fra noen av disse som omtaler forhold vi mener bør tas i betraktning i saken.

(1) PBE dok. 201704683.321.41 - Fagrappport. Anleggsfasen. Rambøll. 15.12.20

(2) PBE dok. 201704683.321.34 - Fagrappport. Naturmangfold. Rambøll. 15.12.20

(3) PBE dok. 201704683.321.35 - Fagrappport. Grønnstruktur. Rambøll. 27.01.21

(4) PBE dok. 201804683.321.23 - Samlerappport konsekvensutredning. Rambøll 27.01.21

Eksempler på tiltak og forhold som kan skade Sognsvannsbekkens nære kantsone, 20 meter-sonen og vassdraget:

1. Anleggs- og byggeaktiviteten kan føre til langvarige skader i Sognsvannsbekkens kantsone

«All anleggsaktivitet innebærer en risiko for forringelse av områder som planlegges bevart. Dette kan for eksempel være utilsiktet skade på store, gamle trær, i utkanten av skogholt og i kantsonen av bekker. [...] Anleggsbelter strekker seg vanligvis flere titalls meter fra selve elementene/installasjonene (f.eks. vei eller bygning), og må ofte omformes betydelig gjennom hogst, rydding, terrenginngrep og tyngre masse arbeider.» (1) s. 29

«Øst for Sognsvannsbekken grenser riggområdet til bekkens kantvegetasjon. Den vegeterte delen av kantsonen bevares i hovedsak slik den er i dag, men terrengendringer og midlertidig fjerning av kantvegetasjon er nødvendig i forbindelse med ny gangbro, rehabilitering av eksisterende bro og opprettelsen av vannspeil. Midlertidig fjerning og revegetering av vegetasjon kan medføre færre og endrede livsmiljøer både i kantvegetasjonen og i bekkens en periode på 20-50 år.» (1) s. 29

«Sognsvannsbekkens kantsone er av stor verdi, og antas å bli forringet i en lenge periode på grunn av inngrepene.» (1) s. 29

→ Byggeprosjekt skal gjennomføres innenfor et svært knapt tomteareal som i vest grenser mot Sognsvannsbekken, hovedløpet i et sårbart vassdrag. I dette tilfellet er vegetasjonen i Sognsvannsbekkens kantsone spesielt utsatt. Det vil skje terrengendringer og fjerning av vegetasjon pga. flere tiltak: ny gangbro, rehabilitering (ev. bygging) av bro og opprettelsen av vannspeil. I sum kan dette føre til en langvarig forringelse av vegetasjonen og forholdene i bekkens kantsone og 20 meter-belte, og livsmiljøet i og langs Sognsvannsbekken kan bli endret og svekket mange år fremover.

2. Det skal bygges en ny anleggsbro over Sognsvannsbekken for tungtransport til byggeplassen

«Det forutsettes at det må etableres en ny anleggsvei fra Ring 3 / Slemdalsveien over Sognsvannsbekken inkludert bygging av ny anleggsbro over bekkens. Anleggsvei og bro dimensjoneres for tungtransport slik at det legges til rette for større vareleveranser til byggeplassen.» (1) s. 20

«Adkomstveien fra vest er i konflikt med opprettholdelse av kantsonen.» (1) s. 23

«Det er grunnarbeidsperioden og råbyggsmontasjen som er de mest intensive periodene av anleggsgjennomføringen dersom man ser på aktivitetsnivået som påvirker omgivelsene, særlig i forhold til transportbehov til og fra byggeplass, samt spredning av støv og støy fra anleggsområdene.» (1) s. 24

→ Det planlegges en ny (ev. forsterket) anleggsbro over Sognsvannsbekken for tungtransport og større leveranser til byggeplassen via adkomstveien fra vest. Arbeidet med broen vil medføre inngrep i Sognsvannsbekkens kantsone, og den hyppige tungtransporten på veien og broen vil spre støv og kan føre til forurensninger av Sognsvannsbekken.

3. Det planlegges å plassere store brakkerigganlegg i nærområdet til Sognsvannsbekken

«Grunnet prosjektets omfang er det behov for et betydelig omfang brakkerigger som monteres i 2-3 etasjer.» (1) s. 42

«Figur 10: Overordnet plassering av hovedriggområder etappe 1. Planalternativ 1A» (1) s. 17

«Det forutsettes at plasseringen og bruken av riggområdene tilpasses naturverdiene slik at inngrepene i anleggsfasen ikke forringer naturverdiene i større grad enn det som er nødvendig i forbindelse med utbyggingen.» (1) s. 23

→ Fig. 10 i planforslaget viser to store hovedriggområder i Sognsvannsbekkens nærområde øst for bekkens: Det ene utenfor byggene H2 – H4 i nord, det andre i syd, i skråningen nedenfor gangveien til dagens atkomsttorg. Brakkerigganleggenes nøyaktige størrelse og avstanden til bekkanten oppgis ikke, men det antydes at naturverdier vil bli forringet i sammenheng med plasseringen av disse. Vi frykter at rigganleggene på grunn av plassmangelen vil bli plassert for nær bekkens, slik at avstanden til bekkanten vil være mindre enn 20 meter, og at også terrenget nær og ovenfor bekkens vil bli justert i den forbindelse, dvs. at det også vil gjøres «vesentlige terrenginngrep» på stedet.

4. Det er fare for skadelig avrenning til og forurensning av Sognsvannsbekken

«De miljømessige konsekvensene ved avrenning til Sognsvannsbekken er hovedsakelig forurensning og til slammning av næringssalter, jord og løsmasser. Det er planlagt ny teknisk sentral på nordsiden av Rikshospitalet og nye høyblokker på sørsiden. [...] Alle steder ligger tiltakene nær bekken og i motbakke til denne. Dette gir i utgangspunktet stor risiko for at forurenset/tilslammet regnvann renner ut i vassdraget. Dersom kantsonen blir redusert langs deler av bekkdraget vil dette i tillegg redusere den forurensningsbeskyttende effekten, og øke sannsynligheten for at næringssalter, jord og løsmasser når bekken. Kantsonervegetasjon filtrerer overflatevann og fanger opp jordpartikler og kjemikalier, og bidrar til erosjonssikring og naturlig flomdemping.» (1) s. 30

«All tilslammning og forurensning påvirker bekken negativt. Vassdraget er allerede dårlig økologisk og kjemisk forfatning, og er meget sårbar for ytterligere påvirkning.» (1) s. 30

«Sannsynligheten for negative virkninger er noe forhøyet fordi det skal føres anleggstrafikk over bekken. Det må iverksettes tilstrekkelige avbøtende tiltak for å hindre forurensning og tilslammning av bekken mens brua rehabiliteres.» (1) s. 31

«Anleggsfasen medfører økt risiko for spredning av fremmede skadelige arter. Frø- og plantedeler kan spres ved avrenning etter nedbør mens massene ligger åpent. Konsekvensen er størst dersom artene spres ut i bekkedraget og/eller inn i naturlig vegetasjon som ikke skjøttes jevnlig slik at forekomsten holdes nede» (1) s. 31

«Det skal legges føringer for massehåndtering og overvannshåndtering i anleggsfasen slik at risikoen for avrenning til Sognsvannsbekken er minimal. Det bør graves en sedimenteringsgrøft langs utkanten av den vegeterte kantsonen øst for Sognsvannsbekken (f.o.m. Ring 3 og så langt nord som det skal gjøres tiltak) slik at partikler og annen vannbåren forurensning samles opp og sedimenteres heller enn å renne ut i bekken.»(1) s.43

➔ Anleggstrafikken på broen over bekken kan spre støv, og fjerning av bekkens kantvegetasjon som ellers fungerer som et «filter» i forhold til forurensninger, gjør at næringssalter, jord, løsmasser lett kan følge regnvannet ut i bekken og føre til tilslammning og forurensninger. Frø og uønskede plantearter kan også spres til bekken og videre i bekkeløpet på den måten. En sedimenteringsgrøft kan eventuelt beskytte mot slike forurensninger til en viss grad, men uansett kan all graving og virksomhet i bekkens 20 meter-belte i løpet av den lange byggeperioden føre til forurensninger av bekken som allerede er sårbar for slike påvirkninger.

5. Det planlegges store terrengendringer i Sognsvannsbekkens 20 meter-belte

«Over en strekning på ca. 180 meter endres terrenget på østsiden av Sognsvannsbekken, mens kantsonen bevares. En kantsoner på minimum 5 meter bredde vil opprettholdes urørt hele strekningen.» (3) s. 43

«Over en strekning på ca. 30 meter endres bekken fra å ha en naturlig kantsoner til skråning med helning 1:1,5 inntil 5 meter-sonen og mur opp til bygg H3 og H4. Fra H3 og nordover etableres det skråning med helning 1:2 som etter hvert går over i eksisterende terreng. Det etableres til sammen ca. 180 meter med kant/mur av varierende høyde.» (3) s. 58

➔ På en 30 meter lang strekning langs østsiden av bekken, i bekkens 20 meter-belte, skal det graves og anlegges en bratt skråning som skal ende i en steinmur øverst oppe. Skråningen vil kun ha 5 meter klaring til bekkedanten. Dette innebærer graving, store terrenginngrep og anleggsarbeider nær bekken og det bryter klart med kommuneplanens retningslinjer og bestemmelser. Steinmuren vil ha en lengde på i alt ca. 180 meter!

6. Byggeperioden vil gå over mange år, - det vil bli en lang stressperiode for Sognsvannsbekken!

«For 1A og 1B pågår anleggsfasen for etappe 1 fra 2022 til 2030.» (1) s. 24

«Etter gjennomføring av etappe 1 er det mulig å gjennomføre etappe 2 som en forlengelse av etappe 1, med mulighet for ferdigstilling i 2030-2035. Det er også mulig at etappe 2 utføres på et senere tidspunkt, etter 2035.» (1) s. 24

➔ Prosjektets årelange anleggs- og byggeperiode med plassering av store brakkerigger, alle terrengendringene, bygging av diverse anlegg og de andre tiltakene i Sognsvannsbekkens nærområde, vil kunne skade naturmiljøet og livet i og langs Sognsvannsbekken og Frognervassdraget i alle årene mens arbeidet pågår, men de negative konsekvensene av dette kan vare i mange år etterpå.

7. Det skal gjøres avbøtende tiltak, men revegetering av ødelagt kantsone er ingen fullgod løsning. Reetablering av vegetasjon kan ta 30 – 50 år, og imens kan bekkeløpet bli ytterligere skadet!

«Det skal utarbeides en tiltaksplan som omfatter bekken og dens kantsone. Denne skal inneholde plan for revegetering av kantsonen samt plan for overvåking av økologisk og kjemisk kvalitet i vannforekomsten i anleggsfasen.» (1) s. 43

«Revegetering er generelt ikke et fullgodt alternativ til bevaring fordi det medfører netto tap av biologisk mangfold. Der vegetasjonen må reetableres vil ikke området nå tilbake til naturlignende tilstand før om 30 - 50 år. Dette medfører at tiltaket vil ha negative konsekvenser for området over relativt lang tid. I tillegg kommer potensielle effekter på miljøtilstanden i Sognsvannsbekken.» (2) s. 50

➔ Ifølge konsekvensanalyser utført i forbindelse med planarbeidet, vil livet i og langs Sognsvannsbekken som en følge av anleggs- og byggearbeidet, forstyrres og lide tap som kan få konsekvenser både på kort og lang sikt. Reetablering av vegetasjonen tar mange år, og imens kan bekkeløpet bli ytterligere skadet! Følgene kan forplante seg videre i bekkeløpet og kan føre til en svekkelse også i resten av vassdraget, som allerede er svekket fra før:

8. Sognsvannsbekkens økologiske tilstand er allerede svekket og Frognerdrammen er meget sårbart for ytterligere påvirkninger!

«Sognsvannsbekken er allerede sterkt påvirket av utbygging og tidligere forurensningsuhell [...] Bekken er tydelig forurenset og den økologiske og kjemiske tilstanden er dårlig. Summen av påvirkninger har vært så stor at livet i Sognsvannsbekken ligger på et lavmål, noe som medfører at systemet er sårbart for ytre påvirkninger.» (4) s. 53

«All tilslamming og forurensning påvirker bekken negativt. Vassdraget er allerede i dårlig økologisk forfatning, og er meget sårbart for ytterligere påvirkning.» (1) s. 30

➔ Byggeprosjektet og alt det medfører, vil bety en lang periode med belastninger og inngrep som vil ha negative konsekvenser for Sognsvannsbekken, dens nære kantsone og 20 meter-belte og for Frognerdrammen. Bekken og vassdraget er allerede forurenset og i en dårlig økologisk tilstand og er meget sårbare for ytterligere påvirkninger!

Konklusjon

Bystyret har som målsetting å bevare og styrke byens blågrønne struktur, men foreliggende planforslag følger ikke opp dette. Utbyggingsarealet på Gaustad er for knapt og byggeprosjektet for plasskrevende. Det går ut over Sognsvannsbekken og fører til terrengendringer, inngrep og anlegg i bekkens 20 meter-belte. Det er i strid med Kommuneplanenes retningslinjer og bestemmelser og kan skade Sognsvannsbekken og Frognerdrammen som allerede er svekket og meget sårbart fra før. På dette stadium i planprosessen er heller ikke alt ferdig utredet og er overlatt til framtidig detaljering, for sent til å gi gode løsninger. Det øker usikkerheten og vår bekymring for Sognsvannsbekken ytterligere.

Vi protesterer derfor mot Planforslag for Gaustadalléen 34, Gaustad sykehusområde og fraråder det på det sterkeste pga. de negative konsekvensene det kan få for Sognsvannsbekken og Frognerdrammens miljøkvaliteter og biologiske mangfold både på kortere og lengre sikt.

Mvh. Kari Dogger (sign.)
leder «Frognerdrammens venner»

Unni Eriksen (sign.)
rådgiver/saksbehandler
Tlf. 916 68 871 - unerikse@online.no

Kopi: Helse Sør-Øst RHF - postmottak@helse-sorost.no
Rambøll - firmapost@ramboll.no
Bymiljøetaten - heidi.kristensen@bym.oslo.kommune.no
Vann- og avløpsetaten - tharan.fergus@vav.oslo.kommune.no
Bydel Nordre Aker - postmottak@bna.oslo.kommune.no
Bydel Vestre Aker - postmottak@bva.oslo.kommune.no